

РЕЦЕНЗІЇ, ВІДГУКИ

Нова монографія з охорони та реставрації об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини України

Прибега Л. Охорона та реставрація об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини України: методологічний аспект. — Київ: Мистецтво, 2009. — 304 с.; іл.

У видавництві “Мистецтво” вийшла з друку фундаментальна наукова монографія відомого фахівця

пам'яткоохоронної справи професора Леоніда Володимировича Прибеги “Охорона та реставрація об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини України: методологічний аспект” загальним обсягом 24,7 умовних друкованих аркушів з численними ілюстраціями (фото, креслення, схеми).

Архітектурна та наукова громадськість України знає Л. В. Прибегу як відомого архітектора-пам'яткоохоронця, відомого науковця, педагога — кандидата архітектури, професора, дійсного члена Української академії архітектури, лауреата Державної премії України в галузі архітектури, Заслуженого працівника культури України, члена Національної спілки архітекторів України, почесного президента Українського національного комітету ІКОМОС, голову ради Київської організації Українського товариства охорони пам'яток історії і культури та як багаторічного проректора з наукової роботи Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури й завідувача кафедри теорії та історії архітектури цього навчального закладу.

Вагома наукова праця стала підсумком багаторічних досліджень автора, виконаних у Київському художньому інституті (нині — Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури), паралельно, з 1991 року, у Центрі пам'яткознавства Національної академії наук України та в Українському товаристві охорони пам'яток історії і культури. Здійсненню наукового дослідження, гадаємо, значною мірою сприяли участь автора у фахових комісіях, науково-методичних та експертних радах, діяльність у різних пам'яткоохоронних організаціях — Українському національному комітеті міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (УНК ІКОМОС), Інституті пам'яткоохоронних досліджень, Українській академії архітектури та ін.

Монографія складається зі вступу, п'яти розділів і наукових висновків. Літературні джерела подані за розділами. Метою монографічного дослідження було визначення методологічних засад, принципів та методів охорони і реставрації об'єктів архітектурної та містобудівної спадщини України. У книзі ґрунтовно висвітлено історичні аспекти формування пам'яткоохоронної та архітектурно-реставраційної методики, узагальнено вітчизняний та зарубіжний досвід охорони і збереження об'єктів нерухомої культурної спадщини. Це дало змогу авторові з належною науковою точністю визначити сутність поняття “охорона”, уточнити методику здійснення заходів територіальної охорони об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини, означити особливості архітектурної і містобудівної реставрації та викласти методичні принципи й методи функціональної адаптації пам'яток архітектури України в сучасній забудові міст.

У монографії на багатьох прикладах розкрито положення методології архітектурно-містобудівельної пам'ятко-охоронної теорії як комплексної наукової дисципліни. За результатами проведеного поглибленого аналізу об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини автор виділив матеріальні складові пам'яток як об'єктів охорони та реставрації; сформулював поняття історичного середовища як пам'яткоохоронної категорії; висвітлив сутність автентичності об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини, які базуються на сучасних методологічних засадах і діють як у віт-

чизняній, так і всесвітній пам'яткоохоронній практиці.

Комплексний підхід до вирішення наукової проблеми спонукав автора звернутися до існуючих натурних обстежень об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини і широкого використання в дослідженнях аналітично-порівняльних, графоаналітичних методів, моделювання ситуації містобудівних систем тощо, що дало вченому можливість досить повно висвітлити наукові питання у відповідних аспектах. Загалом рецензована праця містить матеріали широкого спектру розгляду: теоретичні положення, висновки, практичні рекомендації.

У дослідженні, зокрема, розширено розглянуто проблему формування моделі архітектурно-містобудівної пам'яткоохоронної методології як комплексної наукової дисципліни і чітко прокоментовано основні поняття й термінологічні визначення пам'яткоохоронної справи в архітектурі та містобудуванні. При цьому автором розкрито матеріальну сутність пам'ятки архітектури і пам'ятки містобудування як об'єктів охорони та реставрації, означено сутність та сформульовано поняття автентичності пам'ятки архітектури. Монографія містить: чітке визначення поняття історичного середовища об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини; уточнені методологічні засади територіальної охорони пам'яток та методичні підходи до проектування

нових об'єктів в історичному середовищі. Виразно окреслені методичні основи архітектурної реставрації та методологічні засади містобудівної реставрації об'єктів урбаністичної спадщини.

Таким чином, у науковій монографії вперше системно сформульовані закономірності цілісного формування пам'ят-коохоронної методології охорони об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини, яка включає: теорію окремої пам'ятки архітектури як об'єкта охорони та реставрації; теорію охорони об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини як сукупність об'єктів охорони і реставрації; теорію територіальної (містобудівної) охорони об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини урбанізованого середовища з можливим включенням нових об'єктів до історично усталеної забудови.

Насамкінець, можемо констатувати, що виконане професором Л. В. Прибегою дослідження має важливе наукове та практичне значення. У монографії отримали розвиток наукові положення охоронно-реставраційної методології та створено теоретичні основи архітектурно-містобудівної пам'яткоохоронної справи як комплексної наукової дисципліни. Дослідження орієнтоване на вдосконалення нормативно-правової бази пам'яткоохоронної галузі в Україні.

Віктор СОЧЕНКО,

доктор архітектури, професор КНУБА